Oponentský posudek rigorózní práce

Jméno diplomanta: Mgr. Jakub Šilha

Téma a rozsah práce: Americko-ruské smlouvy o omezení zbrojení a odzbrojení a kontrola jejich dodržování (111 s, 128 s. včetně resumé, abstraktu a klíčových slov)
Datum odevzdání práce: duben 2012

1. Aktuálnost (novost) tématu:

Práce se věnuje analýze smluvních koncepcí omezení strategických zbraní mezi Spojenými státy a Ruskem. Autor si rovněž všímá specifické úpravy kontroly dodržování těchto smluv. Svůj rozbor neomezuje pouze na stávající úpravu vztahů mezi oběma supervelmocemi, ale zabývá se historickým přehledem vývoje bilaterálních jednání mezi nimi od druhé poloviny 20. století. Svůj přehled končí rozborem smlouvy označené jako "Nový START", která podle jeho názoru může sloužit jako východisko při úvahách nad obdobnými smluvními dokumenty. Práci je proto možno hodnotit jako stále aktuální, možná by bylo zajímavé její rozšíření o podrobnější úvahu o možnostech smluvního omezení zbrojení mezi dalšími mocnostmi disponujícími podobným potenciálem resp. o hlubší zamyšlení se nad možností přijetí mnohostranné smlouvy upravující danou problematiku, a to včetně zavedení efektivních kontrolních mechanismů, do nichž by byly zapojeny i státy, které podobnou technologií nedisponují, ale jichž se omezení zbrojení nepochybně rovněž týká. Je však pochopitelné, že se práce při standardním rozsahu nemůže dotýkat všech relevantních otázek, které s popisovanou matérií souvisí. Na druhou stranu však autor práce zasadil svou analyze do širšího kontextu a stranou jeho pozornosti nezůstávají ani snahy o řešení popisované otázky na univerzální úrovni, zejména v rámci snah OSN o odzbrojení.

Práce je přehledně členěna do tří částí, přičemž jádrem je část druhá, která se dále dělí do sedmi subkapitol, přičemž akcent je kladen zejména na část věnovanou problematickým aspektům kontroly dodržování smluv o omezení strategických zbraní. V ostatních kapitolách se věnuje základním pojmům, zejména pojmu odzbrojení, pramenům práva odzbrojení, úloze OSN na tomto poli, vývoji bilaterálních jednání mezi Spojenými státy a Sovětským svazem resp. Ruskem a všechny tyto otázky zkoumá v historickém kontextu a chronologicky od počátku jednání přes období konce studené války až po současnost. Stranou pozornosti

nezůstává ani analýza jednotlivých metod a prostředků kontroly.

2. Náročnost tématu:

Zpracování práce vyžadovalo nejen důkladnou analýzu relevantní judikatury a platné mezinárodněprávní úpravy, zpracování bylo ztíženo zejména nutností přistupovat ke zpracování práce interdisciplinárně a nutností porozumět základním právním a neprávním kategoriím a pojmům. Téma práce je proto možno považovat za spíše náročnější, předkladatel práce se musel seznámit s relevantní mezinárodní smluvní úpravou, judikaturou, posuzovat ji v daném kontextu se znalostí základních politologických a právních přístupů a traktovanou materii analyzovat a syntetizovat ve srozumitelných závěrech.

3. Hodnocení práce:

Předložená práce je systematicky členěna, autor se drží zvolené struktury, jazyková styl a formální úroveň jsou na slušné úrovni, která zcela odpovídá požadavkům kladeným na obdobný typ prací. Při zpracování vycházel autor ze značného množství primárních a sekundárních zdrojů, které standardně cituje. Na práci je patrné zaujetí, s jakým byla zpracována a je zjevné, že se autor s traktovanou matérií seznámil skutečně důkladně.

4. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Jak je uvedeno již výše, práce je po formální i obsahové stránce zpracována velmi solidně. Žádné zvláštní připomínky k ní nelze mít, s ohledem na doporučený rozsah rigorózních prací postihuje to, co mohlo být rozumně od práce tohoto druhu očekáváno. K obhajobě bych rád položil následující otázky:

Jak lze poznatky získané v této práci využít při formování univerzálního systému odzbrojení oblasti kontroly strategických a jaderných zbraní.

Do jaké míry je reálné, že se na podobném modu vivendi dohodnou všechny významné mocnosti disponují podobným arzenálem a jakým způsobem lze dospět ke kontrole těchto zbraní a ke kontrole jejich vývoje a výroby státy, v jejichž politickém systému absentují

základní prvky demokratické kontroly výkonné moci a existuje vážná obava ze zneužití strategických zbraní a zbraní hromadného ničení.

5. Doporučení:

Závěrem bych rád uvedl, že celkově práci hodnotím kladně a doporučuji ji proto k ústní obhajobě.

V Praze dne 22. února 2013

Vladimír Balaš